

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-06-15

Diarienummer N163-0694/23

Handläggare

Anna Kihlén, Ingrid Lindman och Meliha

Hadzimumanbegovic

Telefon: 031-365 10 13

E-post:

Meliha.Hadzimumanbegovic@socialnordost.goteborg.se

Svar på remiss - Göteborgs Stads riktlinje för familjehemsvården för barn och unga

Förslag till beslut

1. Socialnämnden Nordost beslutar att tillstyrka Göteborgs Stads riktlinje för familjehemsvård för barn och unga under förutsättning att de synpunkter som framkommer i tjänsteutlåtandet beaktas.
2. Socialnämnden Nordost översänder upprättat tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som eget yttrande.
3. Socialnämnden Nordost justerar paragrafen omedelbart.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har reviderat Göteborg Stads riktlinje för familjehemsvård för barn och unga. Riktlinjens innehåll och struktur har justerats och berörda verksamheter i staden, brukarorganisationer och FoU i väst har varit delaktiga. Riktlinjen är utskickad på remiss till socialnämnden för yttrande senast den 27 september 2023. Socialförvaltningen är i huvudsak positiv till den reviderade riktlinjen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen bedömer att riktlinjen kompletterar den lagstiftning som finns inom området samt förtydligar vissa av de arbetssätt som redan idag finns i verksamheten. Av den anledningen bedöms inte riktlinjen bidra till ökade kostnader.

Riktlinjen behandlar flera regler inom området vilka är centrala för att barn och unga i behov av familjehemsvård ska få ett samlat och långsiktigt stöd. Det bedöms ofta vara en avgörande faktor för att förebygga många av de risker och problem som är väl belagda bland de som vårdats i familjehem som barn och unga. Ett stärkt stöd och skydd till barn och unga i familjehemsvård torde på sikt leda till bättre framtidsförutsättningar för barn och unga. Som en följd av detta skulle även de framtida kostnaderna för kommunerna och samhället i stort kunna minska.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Enligt barnkonventionens artikel 3 ska barnets bästa beaktas vid alla beslut som berör barn. Socialtjänstlagen, SoL, anger att det som är bäst för barnet ska vara avgörande vid

beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn. Riktlinjen förtydligar nämndernas ansvar och syftar till att låta barnets bästa genomsyra arbetet med familjehemsplaceringar. Barn har rätt att vara delaktiga i frågor som berör barnet. Barnets åsikter och inställning ska tillmätas betydelse i förhållande till hans eller hennes ålder och mognad.

I den reviderade riktlinjen beskrivs också vårdnadshavares och föräldrars rätt till information, delaktighet och stöd. Vårdnadshavares möjlighet att vara en aktiv del av det tredelade föräldraskapet är viktig för att barnets placering ska vara trygg. Barn har rätt till sin ursprungsfamilj och föräldrarna har rätt till stöd för att kunna hantera att vara föräldrar på avstånd. Riktlinjen syftar till att kombinera ett barn- och föräldraperspektiv för att möjliggöra ett socialt arbete med föräldrar utan att det sker på bekostnad av barnet.

I förslaget på ny riktlinje synliggörs olika minoriteter och deras rättigheter tydligare jämfört med nuvarande riktlinje. Riktlinjen tydliggör bland annat ansvaret för att tillgodose barns och vårdnadshavares rättigheter och behov oavsett funktionsnedsättning eller språktillhörighet. Ansvaret för icke-diskriminering och skyddet av nationella minoriteter har också förtydligats i riktlinjen.

De individer som berörs av riktlinjen har behov av stöd från samhällets sida för att uppnå jämlika förutsättningar för ett självständigt liv. Ett förbättrat arbete med familjehemsplacerade barn bedöms kunna få positiva effekter för samtliga grupper ovan.

Samråd

Tjänsteutlåtande och riktlinjen har skickats till ungdomsråden för information och möjlighet att lämna synpunkter.

Samverkan

Information i förvaltningsövergripande samverkansgrupp (FSG) den 19 september 2023.

Bilagor

1. Göteborgs Stads riktlinje för familjehemsvård för barn och unga

Ärendet

Stadsledningskontoret har reviderat Göteborg Stads riktlinje för familjehemsvård för barn och unga. Riktlinjens innehåll och struktur har justerats och berörda verksamheter i staden, brukarorganisationer och FoU i väst har varit delaktiga. Riktlinjen är utskickad på remiss till socialnämnden för yttrande senast den 27 september 2023.

Beskrivning av ärendet

Nuvarande riktlinje för familjehemsvården för barn och unga antogs av Kommunfullmäktige under 2016. Stadsledningskontoret har i samband med aktualiseringsprövning av riktlinjen identifierat att riktlinjen behöver revideras.

Riktlinjen omfattar det arbete som sker efter att en nämnd har fattat beslut om att ett barn ska familjehemsplaceras - hur arbetet med familjehemsvården ska utföras. Riktlinjen ska tillämpas vid placeringar i familjehem med stöd av socialtjänstlagen (2001:453), SoL, eller lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU samt enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Riktlinjen innehåller bland annat information gällande nämndernas övergripande ansvar, utredning och val av familjehem, tillsynsfrågor, ersättningar till familjehem, avtalsfrågor mellan nämnden och familjehemmet, föräldrars ersättningsskyldighet samt hur frågor gällande livsåskådning, namn, pass med mera ska hanteras.

Arbetssätt och metod

Stadsledningskontoret har haft det övergripande ansvaret att revidera riktlinjen. Beredningen av ärendet har bedrivits i bred samverkan med flera intressenter. Enhetschefsnätverket för familjehemsverksamheterna i socialförvaltningarna har varit involverade och särskild avstämning med förvaltningen för funktionsstöd har genomförts. Träffar med företrädare för Stellanmottagningen (stöd till föräldrar med placerade barn) och stadens umgängesmottagning har organiserats för att inhämta kunskap om föräldrar med placerade barns situation samt kunskap om umgängen. Dialog med barnsekreterare och familjehemssekreterare har också genomförts för att ytterligare beskriva arbetets komplexitet. Kunskapsinhämtning från forskare inom FOU i Väst gällande pågående forskningsarbeten har skett och ett samarbete med föreningen Maskrosbarn har bidragit till kunskap om barn och unga i familjehem. Intervjuer med familjehem och jourhem, familjehemsplacerade barn och unga och föräldrar till familjehemsplacerade barn har genomförts. Samverkan med Göteborgs Stads sverigefinska råd, Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer, Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor samt Göteborgs Stads HBTQ-råd har skett genom dels dialog med råden och dels med några av råden utsedda arbetsgrupper.

Huvudsakliga förändringar

Riktlinjen har omarbetats både vad avser innehåll och struktur. I utkastet till reviderad riktlinje har nya avsnitt har lagts till för att förtydliga nämndernas ansvar för familjehemsvården. Strukturen i utkastet utgår från ett inledande kapitel där centrala begrepp inom familjehemsvården beskrivs. Därefter redogörs för nämndernas övergripande ansvar. Arbetet kring en familjehemsplacering beskrivs därefter i två processinriktade avsnitt: Inför placering och under placering samt Vårdens upphörande. Riktlinjens avslutande avsnitt berör de ekonomiska aspekterna för placeringar i familjehem samt försäkringsfrågor.

Nämndernas övergripande ansvar för tillgången till familjehem, ansvaret för det tredelade föräldraskapet samt ansvaret för icke-diskriminering och skyddet av nationella minoriteter har förtydligats i riktlinjen. Nämndernas ansvar för att säkerställa barnet bästa samt ansvaret för att förebygga, upptäcka och åtgärda missförhållanden har också utvecklats och tydliggjorts.

Avsnitten gällande arbetet inför en familjehemsplacering, under vården samt vårdens upphörande är nya. Kapitlen i nuvarande riktlinje gällande val av familjehem, barn och vårdnadshavares rätt, familjehemmets perspektiv, livsåskådningsfrågor, namn, arv och testamente har förtydligats och utvecklas och införlivats i utkastet till reviderad riktlinjes nya struktur.

Avsnittet gällande ersättningar och avtal har uppdaterats utifrån de nya cirkulär som Sveriges kommuner och regioner (SKR) har publicerat i november 2022.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att riktlinjen är utförlig och är ett tydligt stöd för familjehemsvårdens tjänstepersoner i utförandet av arbetet. Riktlinjen beskriver på ett konkret sätt hur familjehemsvården ska utföras och vilka skyldigheter och rättigheter som finns utifrån barnets, vårdnadshavarens/förälderns, familjehemmets och nämndens perspektiv.

Samtidigt bedömer förvaltningen att det i dagsläget saknas resurser för att helt kunna efterleva riktlinjen. Svårigheter att rekrytera såväl familjehem, barn- och familjehemssekreterare samt krav på kostnadseffektivitet gör att flera delar av riktlinjen får prioriteras bort för mer akut verksamhet. Till exempel beskriver riktlinjen att nämnden i samband med utredning av familjehem eller jourhem kan gå bredvid det tilltänkta familjehemmet under ett par dagar. På grund av ovan nämnda skäl är det svårt att realisera bredvidgång i praktiken även om förvaltningen är positiv till ett mer gediget beslutsunderlag för att bedöma familjehem/jourhem.

I riktlinjen beskrivs att Socialnämnden har samma ansvar för genomförandet och uppföljningen av vården i de konsulentstödda hemmen som för familjehemmen i egen regi. Även om socialnämnden ansvarar för att vården tillhandahålls, finns en skillnad i att förvaltningen inte utför vården i konsulentstödda familjehem. För att det inte bli begreppsförvirring kan ett förtydligande vara nödvändigt.

Riktlinjen beskriver att geografisk närhet till hemmiljön samt att språkliga och kulturella skillnader i synsätt och bakgrund mellan familjehem och hemmiljön bör beaktas vid val av familjehem. I dagsläget råder stor brist på utredda familjehem vilket gör att detta inte alltid är vägledande i matchningen. För att kunna rekrytera familjehem i egen regi eftersöks familjehem i hela landet. Individuella bedömningar för barnet behöver också vara vägledande i val av placeringsort. I vissa ärenden är det av stor vikt att barnet placeras långt ifrån sin uppväxtmiljö för att bryta negativa sociala kontakter.

I riktlinjen förtydligas att nämnden kan göra oanmälda hembesök i familjehemmet för att säkerställa god vård för barnet. För att öka antal oanmälda hembesök behöver syftet och tillvägagångssättet förtydligas, samt att familjehemmen informeras om detta redan när avtal tecknas. I dagsläget är socialförvaltningen restriktiv med oanmälda hembesök hos familjehem då det kan upplevas integritetskränkande.

Förvaltningen vill även lyfta en felaktighet i riktlinjen. I stycket 5.5.1 *Uppföljning efter att vården upphört* står att uppföljningen ska avslutas senast *två månader* det att utredningen avslutats eller placeringen har upphört. Uppföljningen ska avslutas efter senast *6 månader*. Detta i enlighet med nya lagbestämmelser som trädde i kraft 1 juli 2022, Lex Lilla hjärtat.

Slutligen vill förvaltningen lyfta den del av riktlinjen som handlar om umgänge mellan barnet och föräldrarna. I riktlinjen står att det är viktigt att familjehemmet ges stöd i att underlätta umgänget vilket förvaltningen uppfattar som något vagt. Förvaltningen skulle önska en tydligare formulering som tillexempel benämns i Handbok för socialtjänsten Placerade Barn och Unga: i nämndens ansvar ligger också att verka för att familjehemsföräldrar medverkar till att en positiv kontakt mellan föräldrar och barn upprätthålls.

Stycket om umgämbesbegränsning behöver också tydliggöras i frågan om när socialförvaltningarna behöver fatta beslut om umgämbesbegränsning i förhållande till vad som ingår inom ramen för LVU. Förvaltningen föreslår att juridisk sakkunnig går igenom den delen av riktlinjen. Syftet är att säkerställa att hanteringen blir rättssäker och likartad över staden.

Socialförvaltning Nordost

Fredrik Johansson
Förvaltningsdirektör

Karen Alvstad
Avdelningschef

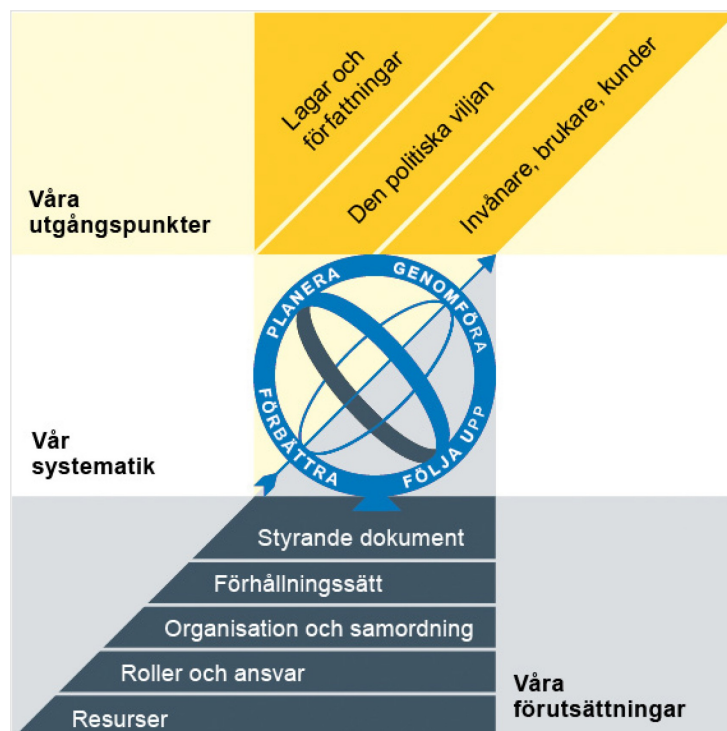
Göteborgs Stads riktlinje för familjehemsvården

Reglerande styrande dokument

Policy
► Riktlinje
Regel
Anvisning
Rutin
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

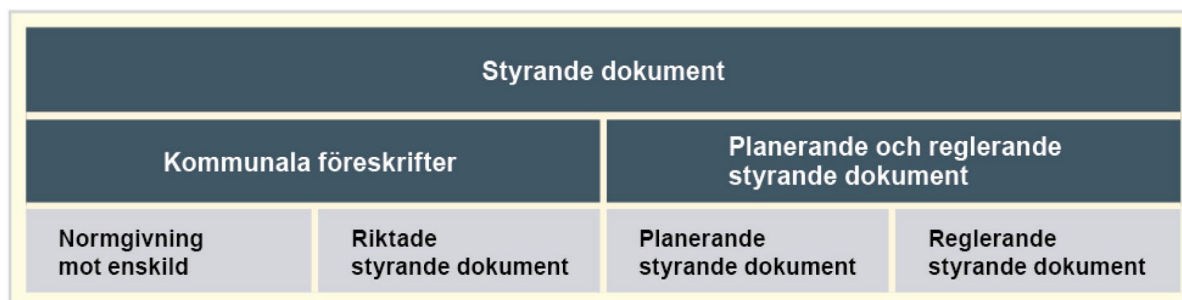

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Dokumentnamn: Göteborgs Stads riktlinje för familjehemsvården i Göteborgs Stad			
Beslutad av: Kommunfullmäktige	Gäller för: Socialnämnd Centrum Socialnämnd Hisingen Socialnämnd Nordost Socialnämnd Sydväst Nämnden för funktionsstöd	Diarienummer: 0750/14 (0110/20)	Datum och paragraf för beslutet: 2016-10-13 §15
Dokumentsort: Riktlinje	Giltighetstid: Tillsvidare	Senast reviderad: 2021-02-18	Dokumentansvarig: Stadsledningskontoret Avdelningschef Beslutsunderlag och utredning
Bilagor: [Bilagor]			

Innehåll

Inledning	5
Syftet med denna riktlinje.....	5
Vem omfattas av riktlinjen	5
Bakgrund	5
Lagbestämmelser	5
Riktlinjer för familjehemsvården i Göteborgs Stad	6
Mål.....	6
Rättssäkerhet	6
Nämndernas ansvar.....	6
Tillämpning	7
Val av familjehem	7
Förstärkta familjehem	7
Kvalitet.....	7
Kunskapsbaserad verksamhet	7
Självbestämmande och integritet.....	7
Trygghet och säkerhet.....	7
Tillgänglighet	8
Barnets perspektiv	8
Vårdnadshavares perspektiv.....	8
Familjehemmets perspektiv	8
Nämndens perspektiv	8
Livsåskådningsfrågor	9
Religionsutövning	9
Dop och konfirmation	9

Begravning	9
Barnets namn	9
Förnamn.....	9
Efternamn	9
Barnets företrädare	10
Kan familjehemsföräldrar företräda barnet?.....	10
Barnets ekonomi.....	10
Barns pensionsförmåner	10
Barnets sparpengar	10
Arv och testamente	11
Yttrande till passmyndighet	11
Anmälan till överförmyndaren	11
Föräldrars ersättningsskyldighet	11
Tillsyn i familjehemsvården	12
Uppmärksamma och åtgärda missförhållanden	12
Definitioner	12
Medgivande.....	13
Nätverkshem	13
Familjehem enligt SoL och LSS.....	13
Avlastning	13
Insatser enligt LSS	14
Förstärkta familjehem	14
Jourhem	14
Konsulentstödd familjehemsvård.....	15
När barn placeras från utlandet.....	15
Uppehållstillstånd och folkbokföring	15
Medgivande till privatplacering	16
Samarbete med den utländska myndigheten.....	16
Om familjehemmet inte kan godkännas	16
Förbud att ta emot barn	16
Anmälan mot familjehem	17
Familjehemsersättningar.....	17
Förstärkta familjehem	17
Försäkringsskydd.....	18
Kommunens ansvarsförsäkring	18
Barnets försäkringsskydd	18

Möjlighet att teckna olycksfall- och ansvarsförsäkring	18
Uppdragstagares försäkringsskydd	18
Skador förorsakade av annan.....	18
Avtal mellan nämnden och familjehemmet.....	19
Omständigheter som kan reducera arvode och omkostnadsersättning	19
Kompensation genom tillfällig föräldrapenning	19
Kompensation för inkomstbortfall	19
Vid tidsbegränsad tjänstledighet	20
Ingen kompensation för hemarbetande familjehemsförälder	20
Barn som har rätt till personlig assistans enligt LSS eller Assistansersättning enligt SFB.....	20
Offentlighets- och sekretesslagen (OSL).....	20
Folkbokföring	20
Hemlig vistelseort	21
Överflyttning av vårdnad	21
Efter tre års placering.....	21
Socialtjänstens ansvar.....	22
Fortsatt ekonomisk ersättning – avtal	22
Barnets försörjning	23
Umgänge efter vårdnadsöverflyttning	23
Delegationsordning	24
Gallring	24
Uppgifter om placerade barn	24
Forskning	24
Uppföljning av riktlinjen	24

Inledning

Syftet med denna riktlinje

Riktlinjerna ska bidra till att beslut som fattas, när förutsättningarna är lika, bli så lika som möjligt. Den anger hur arbetet med familjehemsvården ska utföras utifrån nämndens, familjehemmets, barnets och vårdnadshavarens perspektiv om skyldigheter och rättigheter. Staden ska använda nationella regelverk som gäller för placerade barn i familjehem. Riktlinjen syftar till att vara ett tydligt stöd för familjehemsvårdens tjänstepersoner i utförande av sitt arbete och anger hur arbetet med familjehemsvården ska utföras utifrån nämndens, familjehemmets, barnets och vårdnadshavarens perspektiv om skyldigheter och rättigheter.

Vem omfattas av riktlinjen

Riktlinjen omfattar Göteborgs stads socialnämnder Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen samt nämnden för funktionsstöd.

Riktlinjen ska tillämpas vid placeringar i familjehem med stöd av socialtjänstlagen (2001:453), SoL, eller lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, (LVU) samt enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS.

Bakgrund

Kommunstyrelsen beslutade 2007-10-17 § 428, om riktlinjer för ersättningar och villkor vid familjehemsvård av barn, unga och vuxna, vårdnads överflyttningar m.m. Innehållet i dokument ansågs till stora delar blivit inaktuellt eller felaktigt och har utifrån detta arbetats om. Bland annat har familjehemmens uppdrag utvecklats och nya målgruppers behov har förändrat socialtjänstens krav på kompetens och erfarenhet hos familjehemmen.

Lagbestämmelser

Socialtjänstens arbete med barn- och unga regleras främst genom Socialtjänstlag (SoL 2001:453) och Socialtjänstförordning (SoF 2001:937) samt kompletteras genom LVU (1990:52). Också lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS berör insatsen familjehem.

Vidare gäller grundläggande lagstiftning för kommunal verksamhet, såsom exempelvis Förvaltningslag (FL 1986:223), Offentlighets- och sekretesslag (OSL 2009:400) och Kommunallag (KL 1991:900).

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd inom området reglerar bland annat vad en utredning av ett familjehem ska omfatta och hur den ska bedrivas. Socialstyrelsens handbok Barn och unga i familjehem och HVB ska underlätta tillämpningen av det regelverk som gäller.

Riktlinjer för familjehemsvården i Göteborgs Stad

Samhället har ett övergripande ansvar för att barn inte far illa. Familjehemsvården står inför stora utmaningar när det gäller rättssäkerhet och likabehandling för barn som placeras och för handläggning och rekrytering av familjehem. Som ett stöd för stadens arbete med familjehemsvård finns denna riktlinje.

Riktlinjen beslutad av kommunfullmäktige (2016-10-13 § 15) är ett styrande dokument som riktar sig till nämnder. Riktlinjen och riktlinjen syftar till att reglera den befintliga verksamheten så att den bedrivs effektivt, rättssäkert och med kvalitets som säkrar likvärdig och icke-diskriminerande tjänster och service.

Mål

Göteborg ska vara en hållbar och jämlik stad. Alla stadens verksamheter ska arbeta icke-diskriminerande. Stadens verksamheter ska främja likabehandling och all verksamhet i staden ska genomsyras av ett inkluderande perspektiv. Det stöd som erbjuds ska vara likvärdigt oavsett var i staden personen bor. Nämnderna ansvarar för att med vägledning av riktlinjen och riktlinjen göra prioriteringar, åtgärdsplaner och uppföljningar i den egna verksamheten.

Rättssäkerhet

Familjehemsvårdens arbete i Göteborg ska grundas i:

- Relevant lagstiftning
- Internationella konventioner
- Nationella riktlinjer och vägledningar
- Regionala överenskommelser
- Kommunala styrdokument
- Evidensbaserad praktik (EBP)

Lagen är överordnad riktlinjen. Enligt 2 kap. 3§ i kommunallagen ska kommuner och landsting behandla sina medlemmar lika om det inte finns sakliga skäl för något annat. Detta innebär att det inte är tillåtet att särbehandla vissa kommunmedlemmar på annat än objektiv grund. För Göteborgs Stad innebär det att det stöd som erbjuds personer som berörs av denna riktlinje ska vara likvärdigt i hela kommunen.

Nämndernas ansvar

Nämnderna ska tydliggöra medarbetares roller, ansvar och uppdrag samt identifiera utvecklingsområden. Medarbetare har ansvar för att känna till och arbeta i enlighet med riktlinjer och rutiner utifrån ledningssystemet för systematiskt kvalitetsarbete.

Alla medarbetare inom familjehemsvården ska utgå från ett normkritiskt perspektiv och god kunskap om placerade barns behov.

Inom nämnden ska det finnas ett gemensamt synsätt när det gäller familjehemsvården. Samverkan med andra myndigheter, mellan stadens verksamheter samt med ideella organisationer ska vara strukturerad för att fungera på övergripande nivå och i enskilda ärenden. Socialtjänsten har det övergripande ansvaret för att samverkan fungerar.

Tillämpning

Stadens gemensamma processer, den kommunala delegationsordningen samt stadens organisering är stöd i arbetet med riktlinjen. En individuell bedömning ska alltid göras i enlighet med gällande lagstiftning och med riktlinjen som stöd.

Riktlinjen ska bidra till att beslut som fattas inom myndighetsutövningen ska när förutsättningarna är lika, bli så lika som möjligt. Riktlinjerna ska tillämpas oavsett organisation när frågor om familjehemsplacering enligt lagen om vård av unga (LVU) eller lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och bistånd enligt SoL för barn, ungdomar och vuxna aktualiseras.

Val av familjehem

Vid val av familjehem ska nämnden följa socialtjänstlagens närhetsprincip. Placeringar i familjehem bör ske så nära hemmiljön som möjligt och utformas så att den främjar barnets samhörighet med anhöriga och andra närstående (6 kap. 1 § SoL). Placering bör ske inom en radie av tio mil runt Göteborg om inte särskilda skäl finns till att barnet ska bo längre bort från hemorten.

Förstärkta familjehem

Enligt socialtjänstlagen finns endast beteckningarna familjehem och hem för vård eller boende (HVB) för barn som placeras i samhällsvård. Det som i allmänt tal kallas förstärkta familjehem finns inte som verksamhetsform. Göteborgs Stad använder termen ”förstärkt familjehem” för unga med komplex problematik/funktionsnedsättning. För placeringar i förstärkt familjehem gäller förhöjd familjehemsersättning.

Kvalitet

Nämnderna ska bedriva familjehemsvård utifrån kraven i ledningssystem för systematisk kvalitetsuppföljning (SOSFS 2011:9).

Kunskapsbaserad verksamhet

Verksamheterna ska arbeta utifrån evidensbaserad praktik (EBP) där familjehemmets, barnet och barnets vårdnadshavares erfarenheter tas tillvara.

Självbestämmande och integritet

Den enskilde ska vara delaktig och ha inflytande över de insatser som erbjuds.

Trygghet och säkerhet

Arbetet ska utföras enligt gällande regelverk och ska vara transparant vilket innebär förutsägbarhet och möjlighet till insyn. Målet är att säkra trygghet för barnet.

Tillgänglighet

Det är lätt att få kontakt med socialtjänsten. Information och kommunikation är begriplig och anpassad efter olika grupper och individers behov.

Barnets perspektiv

Barnet har rätt till information om orsakerna till en placering i familjehem (11 kap. 10 § SoL). Informationen anpassas till barnets ålder och utveckling. (7 kap. 1 § SOSFS 2012:11). Under vårdtiden måste barnets socialsekreterare upprepa informationen och försäkra sig om att barnet har adekvat information. Socialtjänsten har därför ett särskilt ansvar att hålla barnet underrättat och att dokumentera hur och att så har skett.

Särskilt viktiga områden att beakta under placering är utbildning och hälsa, dessa ska följas extra noga då de har stor betydelse för barnets utveckling. Särskilt viktigt är också barnets upplevelse av värde och tillhörighet för utvecklingen av en positiv självbild som lägger grunden för tillit och förmåga till goda relationer.

Vårdnadshavares perspektiv

Vårdnadshavarna bör ges tillfälle att möta familjehemmet innan barnet flyttar till familjehemmet. Föräldrarnas egen beskrivning av barnets personlighet, vanor, intressen m.m. är oersättlig för dem som ska svara för den fortsatta vården. Att föräldrar och familjehemsföräldrar får lära känna varandra innan barnet flyttar bidrar till att underlätta umgänget mellan föräldrar och barn.

Familjehemmets perspektiv

Familjehemmet ska få tillräcklig information om uppdraget och barnet så att de kan fatta ett relevant beslut angående om de kan fullfölja uppgiften som följer med barnets placering. Familjehemmet ska få information om barnets rättigheter och vad de innebär.

Nämndens perspektiv

I nämndens ansvar som uppdragsgivare till familjehemmet ligger såväl arbetsledning som stöd och handledning. Familjehemmet har rätt till regelbundet stöd i sitt uppdrag genom socialtjänsten. Stöd och handledning ska anpassas efter uppdragets svårighetsgrad och familjehemmets kompetens och erfarenhet av liknande uppdrag. Alla familjehem ska erbjudas regelbunden kompetensutveckling.

Barnets behov ska vara styrande i matchning mellan barn och familjehem. Matchningen förutsätter kunskap om barnets behov och familjehemmets resurser och hur dessa möter varandra. Barnet och dess biologiska nätverk ska så långt möjligt, ges relevant information om tilltänkt familjehem innan placering så att de får möjlighet att vara delaktiga och ge synpunkter. Barnets information ska utformas på sådant sätt att det med hänsyn till ålder och mognad har möjlighet att förstå.

Livsåskådningsfrågor

Religionsutövning

Familjehemsplacerade barn kommer från hem som tillhör olika religioner eller ingen religion alls. För att barnet inte ska förlora kontakten med sitt ursprung, sin familj, släkt och kultur kan barnet behöva hjälp att utöva sin religion, t.ex. genom att familjehemmet eller någon annan lämplig person ansvarar för att barnet kommer till kyrkan, moskén eller motsvarande.

Ett barn bör inte mot sin vilja tvingas att tillhöra något trossamfund eller att delta i religiösa ceremonier. Barn som fyllt 12 år kan inte inträda i eller utträda ur ett trossamfund utan eget samtycke (4 § lagen om trossamfund).

Dop och konfirmation

Dopet är en religiös ceremoni genom vilken barnet tas upp som medlem i kyrkan och församlingen. Endast vårdnadshavaren kan besluta om dop.

Konfirmation inom Svenska kyrkan innebär en bekräftelse av dopet och äger vanligen rum när barnet är 14–15 år gammalt. Barnet bör varken tvingas eller nekas att konfirmera sig, utan det är barnets egen inställning som måste vara avgörande. Frågan om konfirmation bör diskuteras med barnets föräldrar/vårdnadshavare.

Begravning

Om barnet avlider under placeringen är det i första hand barnets vårdnadshavare och anhöriga som bestämmer om begravningen. Om de inte vill befatta sig med detta bör socialnämnden försöka få vårdnadshavarnas samtycke till att socialnämnden ordnar begravningen i samråd med familjehemmet.

Barnets namn

Förnamn

Det är barnets vårdnadshavare som bestämmer vad barnet ska heta och som ska anmäla barnets för- och efternamn till skattemyndigheten inom tre månader efter barnets födelse. Det är också vårdnadshavarna som bestämmer om hur en eventuell namngivningsceremoni ska gå till. Vårdnadshavarna kan själva ordna med en ceremoni eller lämna medgivande till familjehemmet att göra detta. Om föräldrarna saknar förmåga att såväl vårda barnet som att ta ställning i namnfrågan finns skäl att överväga om barnet behöver en särskilt förordnad vårdnadshavare eller bli tillgängligt för nationell adoption.

Efternamn

För ett barn som har stor tillhörighet till sitt familjehem kan ibland fråga uppkomma om att barnet ska byta sitt eget efternamn till det som familjehemsföräldrarna har.

I 8 § namnlagen finns bestämmelser som gör det möjligt för familjehemsplacerade barn att byta till ett namn som bärs av den ena eller bägge familjehemsföräldrarna. Det är inte tillåtet att utan vidare börja kalla barnet vid familjehemmets efternamn.

Barnets företrädare

Barn har i många sammanhang rätt enligt lag att göra sin röst hörd och att få sin vilja beaktad (3 kap. 5 § SoL, 1 § LVU, 6 kap. 19 § FB m.m.). I vissa fall har barnet också rätt att föra sin egen talan som part t.ex. i ett mål enligt LVU, men för det mesta företräds barnet av någon vuxen person, antingen en förälder eller en person som förordnats till uppdraget av en myndighet.

Kan familjehemsföräldrar företräda barnet?

Familjehemsföräldrar har inte en sådan juridisk ställning i förhållande till barnet att de kan företräda barnet på samma sätt som föräldrar normalt gör. Om barnet vårdas med stöd av SoL är det fortfarande föräldrarna/vårdnadshavarna som har det rättsliga ansvaret och företräder barnet. Genom att begära eller samtycka till vård enligt SoL kan föräldrarna dock sägas ha medgett att familjehemsföräldrarna får fatta sådana beslut som behövs för att vården ska kunna genomföras. Familjehemsföräldrar har därför rätt att prata med barnomsorgen, skolan och hälso- och sjukvården om barnets situation. Om barnet vårdas med stöd av LVU har socialnämnden rätt att fatta beslut som är nödvändiga för att vården ska kunna genomföras. Nämnden eller den åt vilken nämnden har uppdragit vården ska ha uppsikt över den unge och i den utsträckning det behövs bestämma om hans eller hennes personliga förhållanden (11 § LVU).

Barnets ekonomi

Barns pensionsförmåner

Barnet har rätt till barnpension om den ena eller båda föräldrarna är avlidna.

Barnpensionen utgår enligt bestämmelserna i det allmänna pensionssystemet. Barnet kan också ha rätt till pension från annat håll, t.ex. privata pensionsförsäkringar.

Den av barnets föräldrar som lever ska ansöka om och uppbära pension för barnets räkning. Om inget annat bestämt kommer barnpensionen att utbetalas till den efterlevande föräldern. Om båda föräldrarna är avlidna ska barnets vårdnadshavare ansöka om pensionerna.

Nämnden har inte rätt att uppbära barnets pensionsförmåner och kan inte kräva att den efterlevande föräldern ska betala utöver vad kommunen lagligen har rätt att ta ut i ersättning för barnets vård.

För att säkerställa att pensionen kommer det placerade barnet till godo är socialnämnden enligt 5 kap. 3 § p 3 SoF skyldig att alltid göra en anmälan till överförmyndarnämnden i barnets folkbokföringskommun.

Barnets sparpengar

Det förekommer att familjehemsföräldrar, eller de särskilt förordnade vårdnadshavarna, vill spara pengar för barnets räkning. Detta är likställt med att ge barnet en penninggåva.

Ett barns vårdnadshavare, ansvarar för att barnets pengar förvaltas och används på ett sätt som är till nytta för barnet. Detta gäller oavsett hur barnet fått dessa pengar. En förälder som är vårdnadshavare kan således komma över och använda barnets tillgångar. Föräldrar som inte är vårdnadshavare kan inte få tillgång till barnets pengar.

De familjehemsföräldrar som vill spara för barnets räkning bör lämpligen spara i eget namn. Pengarna kan sedan ges som gåva när barnet blir myndigt eller senare.

Den som vill spara för barnets räkning i barnets namn, men samtidigt vill spärra pengarna, ska anmäla till överförmyndaren att förvaltningen av egendomen ska stå under överförmyndarens kontroll. En sådan skriftlig begäran ska göras redan innan sparandet börjat eller gåvan skänkts. Begäran kan inte göras i efterhand. Om barnet avlider kommer barnets tillgångar att tillfalla barnets dödsbo.

Arv och testamente

Familjehemsplaceringar och överflyttning av vårdnaden ändrar inte på arvsordningen. Barnet ärver sina biologiska föräldrar, oavsett om dessa är vårdnadshavare för barnet eller ej. Barnet ärver även övriga anhöriga på samma sätt som barn som växer upp med sina föräldrar. Om familjehemsföräldrar eller särskilt förordnade vårdnadshavare vill att barnet ska ärva dem måste de upprätta testamente till förmån för barnet.

Yttrande till passmyndighet

För att polismyndighet ska kunna utfärda pass för underårig krävs vårdnadshavarnas ansökan eller samtycke. Om en vårdnadshavare inte kan anträffas eller utan giltigt skäl ställer sig avvisande kan socialnämnden tillstyrka att pass utfärdas. I dessa fall kommer en anmodan om yttrande från passmyndighet (3 § passförordningen). Yttrandet ska innehålla redogörelse för skälen till att vårdnadshavaren inte lämnat sitt samtycke eller kunnat höras. Nämnden ska också yttra sig över om hinder föreligger för utfärdande av pass, t.ex. risk för att barnet blir bortfört.

Anmälan till överförmyndaren

Nämnden bör i samband med en placering regelmässigt göra anmälan till överförmyndaren, som har att ta ställning till eventuella åtgärder. Om socialtjänsten i ett senare skede får kännedom om att en förälder eller nära anhörig avlider bör överförmyndaren underrättas så att barnets tillgångar säkerställs.

Om det finns risk för att föräldern använder barnets tillgångar på ett sätt som inte kommer barnet tillgodo, är socialnämnden skyldig att göra en anmälan till överförmyndaren (5 kap. 3 § punkt 3 SoF). Överförmyndaren kan sedan besluta om spärr på barnets bankkonto, vilket betyder att föräldrarna endast med överförmyndarens tillstånd får ta ut pengarna. Anmälan görs till överförmyndaren i den kommun där barnet är folkbokfört. Om vad anmälan ska innehålla, se Svenska kommunförbundets cirkulär 2001:32, som också ger riktlinje på blanketter att använda vid olika slags anmälningar. Vårdnadshavarna underrättas om att anmälan gjorts.

Föräldrars ersättningsskyldighet

Föräldrar är försörjningsskyldiga för sitt barn även när barnet är placerat utanför det egna hemmet, oavsett om vården ges med stöd av SoL, LVU eller LSS. Försörjningsskyldigheten fullförs då genom att föräldrarna i skäligen utsträckning bidra till kommunens kostnader för barnets vård (8 kap. 1 § 2 st. SoL, 20 § LSS). Summan som varje förälder ska betala motsvarar högst aktuellt underhållsstöd (6 kap. 2-4 § SoF).

I föräldrabalken (7 kap. 1§) anges att vårdnadshavarna ska svara för underhåll åt barnet, men underhållsskyldigheten upphör när den unge fyller 18 år, utom om barnet fortfarande går i skolan. Då är vårdnadshavarna underhållsskyldiga till han eller hon uppnått 21 års ålder. Men denna skyldighet kan inte åberopas av kommunen i samband med insatser enligt LSS. Artonårsgränsen i LSS gäller utan undantag. Kommunen har heller inte möjlighet att hänvisa till föräldrabalkens bestämmelse och kräva att föräldrarna ska betala till kommunen för sina myndiga barn. Det är endast den unga själv som kan kräva föräldrarna på underhåll. I familjehem kan kommunen inte ta ut avgift för kost, logi samt fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter innan den unga har fått en egen inkomst. Den unge kan få aktivitetsersättning. Den betalas ut från och med juli månad det år då den unge fyller 19 år. Eftersom föräldrarnas skyldighet att bidra till kommunens kostnader för omvårdnaden upphör då den unge fyller 18 år och aktivitetsersättningen inte kan betalas ut förrän i juli det år då den unge fyller 19 år uppstår ett glapp i kommunens möjlighet att ta ut ersättning för kostnader.

Även då den unge har fått sin aktivitetsersättning bör kommunen vara vaksam på skäligheten i de kostnader som beräknas samt vad kommunen i övrigt har rätt att ta ut ersättning för. En rimlig nivå kan vara att ta ut en avgift som motsvarar Konsumentverkets beräkningar av vad ungdomar med egen inkomst bör betala när de bor hemma. En förutsättning för att avgifterna ska kunna debiteras är att de har fastställts i ett kommunalt taxebeslut.

Tillsyn i familjehemsvården

Nämnden ansvarar för tillsynen av familjehemmen och för att säkra vården av barnet. Kontakten med hemmet ska vara i en sådan omfattning att missförhållanden kan upptäckas. Tillsynen ska omfatta både den fysiska och psykosociala miljön. Barnets upplevelse av vården är en viktig informationskälla. Registerutdrag från social- och polisregister ska inhämtas vartannat år.

Uppmärksamma och åtgärda missförhållanden

Nämnden ska, enligt 3 kap. 3 a § SoL, se till att det finns rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda risker och missförhållanden inom socialtjänstens verksamhet rörande barn och ungdom. Det är viktigt att uppmärksamma att nämndens ansvar gäller oavsett om placeringen sker i privat eller offentlig verksamhet, vid institution eller i familjehem.

Definitioner

Vid val av familjehem ska nämnden följa socialtjänstlagens närhetsprincip. Närhetsprincipen är nära förknippad med helhetsprincipen, vilken innebär att man utgår från att den enskildes sociala eller psykosociala problem inte kan lösas isolerat från närstående personer eller den enskildes sociala miljö och sammanhang. Placeringar i familjehem bör ske så nära hemmiljön som möjligt och utformas så att den främjar barnets samhörighet med anhöriga och andra närstående (6 kap. 1§ SoL). Placering bör ske inom en radie av tio mil runt Göteborg om inte särskilda skäl finns till att barnet ska bo längre bort från hemorten.

Medgivande

Om socialnämnden fått kännedom om att ett barn av vårdnadshavaren placerats för stadigvarande vård och fostran i ett hem, som inte tillhör någon av föräldrarna eller någon annan som har vårdnaden om barnet, fattas av socialnämnden beslut om medgivande enligt 6 kap. 6 § SoL. Det är vårdnadshavarens hemkommun som ska lämna medgivandet. Nämndens ansvar vid dessa placeringar är detsamma som vid placering med stöd av 4 kap. 1 § SoL eller 11 § LVU, d.v.s. hemmets lämplighet utifrån det berörda barnets situation ska utredas samt övervägande om huruvida hemmet alltfjänt är lämpligt ska göras var sjätte månad.

Nätverkshem

Enligt 6 kap. 5 § SoL ska i första hand övervägas om barnet kan tas emot av någon anhörig eller annan närstående. Detta innebär att en eventuell placering i nätverket diskuteras med barn, föräldrar och anhöriga och det är en viljeinriktning att om möjligt samla nätverket under utredningens gång. Att detta gjorts ska framgå i utredningen. Dock ska bestämmelserna i 1 kap. 2 § SoL beaktas om att iaktta barns bästa.

Flyktingbarn utan vårdnadshavare i Sverige ska utredas som andra barn som behöver vård utanför det egna hemmet. Även om barnet på föräldrars inrådan kommer till släktingar som bor i Sverige ska en utredning av både barnet och familjehemmet genomföras och beslut om placering fattas. Särskilda ansträngningar måste göras för att barnet ska kunna vidmakthålla sina relationer till anhöriga i hemlandet. Barn som kommit till Sverige utan legal vårdnadshavare företräds av god man. Migrationsverket ansöker om god man hos överförmyndaren

Familjehem enligt SoL och LSS

Med familjehem avses, enligt 3 kap. 2 § socialtjänstförordningen (2001:937) SoF, ett enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn för stadigvarande vård och fostran eller vuxna för vård och omvårdnad och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt. Med yrkesmässigt bedriven verksamhet avses att den bedrivs kontinuerligt i förvärvssyfte.

Familjehem enligt LSS har samma innebörd som i SoL och förbehålls barn och unga till och med avslutad gymnasie(sär)skola. Om det finns behov av habilitering, hjälpmedel eller andra insatser och åtgärder där samordning krävs mellan olika huvudmän och aktörer är socialtjänsten och hälso- och sjukvården skyldig att upprätta en individuell plan enligt SoL, efter samtycke från barnet/s föräldrar. Insatsen familjehem enligt LSS är inte tänkt att ges för att skydda barnet eller kompensera för bristande föräldraförmåga såsom är fallet i SoL, utan insatsen ges på grund av att barnet har ett omfattande omvårdnadsbehov eller går i skola på annan ort. Om barnet placerats i familjehem enligt SoL eller LVU ska en vårdplan upprättas (11 kap. 3 § SoL). Vårdplanen ska beakta frågan vad i barnets livssituation som måste förändras och varför förändringsarbetet inte kan genomföras i barnets hem. Sådana frågor är inte relevanta när insatsen beviljats enligt LSS, eftersom barnet har en konstaterad funktionsnedsättning och insatsens syfte inte är att åstadkomma en förändring utan att ge goda levnadsvillkor. Däremot måste den som fattat beslut om insatsen regelbundet följa upp att insatsen ger barnet goda levnadsvillkor.

Avlastning

Det placerade barnet kan ha stort ett omfattande behov av tillsyn och vård till följd av t.ex. funktionshinder, sjukdom eller beteendestörningar. Detta kan medföra att

familjehemmet behöver avlastning i tillsyn och vård och kan då vara en förutsättning för att familjehemsvården ska kunna genomföras. Den placerande socialnämnden ansvarar för att familjehemmet får det stöd och den hjälp som behövs, vilket framgår av 6 kap. 7 § SoL. I första hand kan avlastning ske genom att barnet får plats i förskola eller inom skolbarnsomsorgen. Avlastningen kan även ske genom att en person kommer till familjehemmet och tar hand om barnet i den omfattning som behövs i det enskilda fallet. Vilken typ av avlastning som ska väljas samt omfattningen bedöms efter omständigheterna i det enskilda fallet men barnets bästa ska vara vägledande för valet. Kostnaderna för sådana insatser, oavsett i vilken form den ges, betalas av den placerande nämnden som också beslutat om insatsen, 16 kap. 2 § 1 st. SoL.

Insatser enligt LSS

Om ett placerat barn med omfattande funktionsnedsättning tillhör personkrets enligt LSS, finns möjlighet för vårdnadshavare att ansöka om avlastning i insatser som finns inom ramen för LSS. Ett beslut om sådana insatser enligt LSS får fattas av den nämnd som beviljat insatsen 9 § 8 LSS. Om barnet omfattas av personkrets enligt LSS kan barnets utökade behov av stöd och service ges genom att barnet beviljas insats enligt LSS. Det kan exempelvis vara personlig assistans, avlösning eller korttidsvistelse. Ansökan om personlig assistans kan också göras till Försäkringskassan och man kan då beviljas assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken (SFB) Ansökan görs av vårdnadshavare, och utredning samt beslut om stöd fattas av kommun eller försäkringskassan.

Det är vårdnadshavare eller barnet självt, om det är över 15 år, som är behöriga att ansöka om insatser enligt LSS. Även personer som är folkbokförda i en annan kommun ska kunna ges stöd av den placerande kommunen och samma regler ska gälla oavsett om en placering eller insatsbeslut skett enligt SoL eller LSS. När barnen är vårdas med stöd av LVU har socialnämnden rätt att ansöka om stödinsatser för barnet enligt LSS.

Förstärkta familjehem

Enligt socialtjänstlagen finns endast beteckningarna familjehem och hem för vård eller boende (HVB) för barn som placeras i samhällsvård. Det som i allmänt tal kallas förstärkta familjehem finns inte som verksamhetsform. Göteborgs Stad använder termen förstärkt familjehem för unga med komplex problematik/ funktionsnedsättning. Forskning visar sedan länge att familjehemsvård är bättre för den unge än institutionsvård. Det råder brist på kvalitativt bra familjehem som klarar unga med komplexa behov. En eller flera av nedanstående kriterier ska vara uppfyllda för att familjehemmet ska betraktas som förstärkt

- En familjehemsförälder är hemma på heltid
- Erfarenhet av unga med stora behov
- Erfarenhet av nära samarbete med biologiska föräldrar och barnets nätverk
- Erfarenhet av nära samarbete med socialtjänsten

Jourhem

Det finns ibland behov av att akut kunna placera barn. För att täcka detta behov har de olika nämnderna avtal med ett antal familjer om att vara jourhem. Uppdraget att vara jourfamiljehem innebär att det kommer att vara viss omsättning på barn i ett sådant hem. Det är därför inte lämpligt att hemmet jämsides har stadigvarande familjehemsplacerade barn.

En placering i jourhem bör inte pågå längre tid än vad som krävs för att utreda och bedöma det fortsatta vårdbehovet samt fatta beslut i ärendet. Om det inte finns särskilda skäl får ett barn vårdas i ett jourhem i högst två månader efter det att nämndens utredning om ingripande till barnets skydd eller stöd avslutats. Eftersom placeringen är tillfällig folkbokförs de placerade barnen inte på jourhemmets adress.

Till skillnad från vanliga familjehem omfattas jourhem, i de fall de är kontrakterade, av sekretess (2 kap. 1 § och 26 kap. 1 § OSL).

Konsulentstödd familjehemsvård

Enskilda eller sammanslutningar får inte bedriva verksamhet som syftar till att förmedla underåriga till familjehem, eftersom det är ett myndighetsansvar som socialtjänsten ansvarar för. Däremot kan socialtjänsten vända sig till en privat anordnare (företag, stiftelse etc.) för att rekrytera ett familjehem åt ett visst barn. Det finns inget som hindrar att socialtjänsten köper sådana tjänster av ett företag, men själva uppdraget att vara familjehem är knutet till en viss person/familj och kan inte överlåtas.

Konsulentstödda familjehem ska utbildas, utredas och bedömas på samma sätt som alla andra familjehem. Även när det gäller genomförandet och uppföljningen av vården har socialtjänsten samma ansvar för barnen i de konsulentstödda hemmen som för övriga placerade. Den placerande nämnden ska på vanligt sätt noga följa vården och svara för omprövningar eller överväganden. Dessa uppgifter ingår i myndighetsutövningen och kan inte överlåtas.

Nämndens uppgifter om familjehemmet förvaras i en personakt/familjehem hos den placerade nämnden och omfattas av socialtjänstens sekretessregler. När det är klart att en placering ska ske i hemmet ska nämnden teckna ett avtal om vården direkt med familjehemmet. Med företaget görs avrop på ramavtal (eller ett individuellt avtal om ramavtal inte finns med vårdgivaren) om dess åtagande vad gäller handledning, utbildning etc. till familjehemmet samt om kostnaderna för företagets tjänster. Den ekonomiska ersättningen till familjehemmet (arvode, omkostnadsersättning m.m.) kan utbetalas antingen direkt till familjehemmet eller via företaget.

När barn placeras från utlandet

Det förekommer att en myndighet i ett annat land placerat barn i en familj i Sverige. Nämnden bör då ta kontakt med den myndighet som placerat barnet i Sverige för att informera sig om barnets familjeförhållanden, anledningen till placeringen, speciella vårdbehov och på vilket sätt den utländska myndigheten tar ansvar för barnets omvårdnad, försörjning, eventuella skolgång samt hälso- och sjukvård. Nämnden bör också ta reda på den placerande myndighetens möjligheter att ingripa om placeringen misslyckas och på vad som är avtalat mellan myndigheten och familjehemmet.

Nämnden bör informera den placerande myndigheten om den svenska lagstiftning som är tillämplig vid placering av barn: socialtjänstlagen, skollagen, folkbokföringslagen, föräldrabalken samt hälso- och sjukvårdslagen. Se den s.k. Bryssel II- förordningen.

Uppehållstillstånd och folkbokföring

Nämnden ska hos Migrationsverket förvissa sig om att barnet har rätt att vistas i Sverige. Barn från de nordiska länderna behöver inget uppehållstillstånd här. Den som har rätt att

vistas i Sverige ska vara folkbokförd där han eller hon är bosatt (4 § Folkbokföringslagen).

Medgivande till privatplacering

Bestämmelserna i 6 kap. 6 § SoL om medgivande till privatplacering är tillämplig även för barn som placerats av en myndighet i ett annat land. Grundregeln (6 kap. 9 § SoL) är att medgivande beslutas av socialnämnden i vårdnadshavarens hemkommun. Om ingen av barnets vårdnadshavare är bosatt i Sverige blir det socialnämnden i den kommun där barnet ska tas emot eller redan har tagits emot som beslutar i frågan om medgivande.

Samarbete med den utländska myndigheten

I de fall då barnet ska fortsätta att vistas i Sverige bör socialnämnden komma överens med den utländska myndigheten om hur samarbetet kring barnet ska se ut.

Om det under placeringen framkommer information som gör att placeringen kan ifrågasättas ska den placerande myndigheten underrättas om detta och ges tillfälle att ingripa i vården. Om akuta ingripanden behövs vilar ansvaret på vistelsekommunen.

Om familjehemmet inte kan godkännas

Socialtjänsten ska inleda utredning av ett hem som av barnets vårdnadshavare föreslagits som familjehem för barnet. Om det redan tidigt står klart att familjen, utifrån barnets bästa, inte kommer att kunna godkännas som familjehem för barnet behöver hela utredningsförfarandet inte gås igenom, utan utredningen ska avbrytas. Beslutet att avbryta utredningen kan inte överklagas. En annan situation kan uppstå om barnet redan finns i ett visst hem eller om vårdnadshavarna föreslagit ett bestämt hem och den slutförda utredningen visar att familjen inte kan godkännas. Då fattas ett beslut om att inte ge medgivande enligt 6 kap. 6 § SoL för familjen att ta emot barnet. Ett liknande läge kan uppstå om utredningen nästan är slutförd och det mot slutet har uppstått tveksamheter som gör att familjen inte kan godkännas. Beslutet och grunden för det delges familjen och vårdnadshavarna.

Vid privatplacering kan även vårdnadshavaren vara part. Även om ett hem inte godkänts som familjehem för barnet kan det vara viktigt för barnet att ha fortsatt kontakt med hemmet ifråga, exempelvis om det rör sig om ett släktinghem.

Förbud att ta emot barn

När ett barns bästa kräver det får socialnämnden förbjuda eller begränsa möjligheterna för en person som är bosatt i kommunen att i sitt hem ta emot andras barn (5 kap. 2 § SoL). Bestämmelsen gäller både för privatplaceringar och för placeringar på uppdrag av nämnd och för såväl kortare som längre placeringar. Den kan därför tillämpas för att komma tillrätta med missförhållanden både i familjehem, jourhem, feriehem, familjedaghem och i kontaktfamiljer.

Bestämmelsen ska tillämpas när nämnden fått kännedom om att en person tar emot eller avser att ta emot andras barn i sitt hem och nämnden bedömer att detta är olämpligt. Förbudet behöver inte vara generellt, utan kan begränsas till att avse barn i viss ålder, mottagande i en viss bostad eller förbindas med andra villkor.

Det är den socialnämnd (eller kommun) inom vars område hemmet är beläget som ska pröva frågan om förbud. Nämndens beslut gäller endast inom kommunen/stadsområdet. Om den som omfattas av beslutet flyttar så upphör beslutet att gälla. Om det finns skäl kan nämnden då med stöd av 14 kap. 1 § SoL underrätta socialnämnden i inflyttningskommunen (eller det nya stadsområdet) om det förbud som gällde före flyttningen.

Beslut om förbud att ta emot barn fattas av socialnämnden och kan inte delegeras till utskott eller tjänsteman. Beslutet kan överklagas med förvaltningsbesvär. Beslutet kan ändras när förhållandena ger anledning till det. Bestämmelsen är tillämplig även när det gäller tillfälliga vistelser (besök) i ett olämpligt hem.

Anmälan mot familjehem

Om nämnden genom anmälan eller på annat sätt får kännedom om att förhållandena i familjehemmet är otillfredsställande, ska ansvarig arbetsledare delges informationen och göra ett ställningstagande (förhandsbedömning) till om utredning av familjehemmet enligt 11 kap. 1 § SoL ska inledas. Om utredningen visar på missförhållanden i familjehemmet inleds utredning enligt 11 kap. 1, 2§ SoL av barnet. Om barnet antas fara illa måste nämnden omedelbart ingripa till barnets skydd.

Utredningen enligt 11 kap. 1 § SoL av misstänkta missförhållanden i ett familjehem ska inte göras av ansvarig familjehemssekreterare. Ibland kan det vara lämpligt att be en annan socialförvaltning om hjälp för utredningen. Familjehemmet ska alltid underrättas om vilka anmärkningar som kommit till nämndens kännedom. Om det efter utredning av familjehemmet visar sig att anmälan saknar grund behöver inte vårdnadshavaren informeras om anmälan. Dokumentationen förvaras då i familjehemmets personakt. Om uppgifter framkommer som påverkar barnets förhållanden ska vårdnadshavaren informeras och dokumentationen tillföras även barnets akt.

Familjehemsersättningar

De av SKR rekommenderade familjehemsersättningarna ska tillämpas för nämndens familjehemsvård för barn och unga (SKL:s aktuella cirkulär).

[SKL ersättning för arvode och omkostnader](#)

SKR: s rekommendationer är tillämpbara även för familjehem som består av anhöriga eller andra närstående och som fått sitt uppdrag av socialnämnden. Det kan förekomma att ett enskilt barn har så omfattande behov av vård och omsorg att det finns skäl att fastställa arvodet till en nivå som överstiger förbundets rekommendationer, exempelvis placeringar i förstärkt familjehem och kontrakterat jourhem.

Förstärkta familjehem

Ersättningsnivåer och omkostnader för förstärkta familjehem ska uppdateras och beslutas en gång per år. Ansvariga för detta är avdelningschefer.

- Förstärkta familjehem har rätt till:
- Handledning enligt ICDP (Vägledande samspel)
- Möjlighet till avlastning och planerad ledighet under sommaren
- Gemensam kompetensutveckling

- Samarbete med socialnämndernas egen öppenvård vid behov

Försäkringsskydd

Kommunens ansvarsförsäkring

Ett viktigt komplement till familjehemmens hemförsäkring är den ansvarsförsäkring som Göteborgs kommun tecknat för bl.a. personer som placerats i familjehem. Kommuner utan sådan försäkring tillämpar ett motsvarande ersättningssystem för skador som orsakats av den placerade. Försäkringsvillkoren och självriskerna kan variera. Det är viktigt att kontrollera om försäkringen gäller utanför Sverige, t.ex. vid en semesterresa. Försäkringsskyddet kan eventuellt behöva förstärkas vid en utlandsresa. När det uppkommer en skada som kan omfattas av ansvarsförsäkringen bör familjehemmet omgående göra en anmälan till socialnämnden. Nämnden lämnar utan egen värdering anmälan vidare till sitt försäkringsbolag eller motsvarande. Det ska aldrig behöva uppstå en diskussion mellan nämnden och familjehemmet om huruvida det rör sig om ett försäkringsfall eller inte. Det är en diskussion som försäkringsbolaget får ta. Försäkringsbolaget (motsvarande) tar kontakt med familjehemmet, utreder om det rör sig om ett försäkringsärende och reglerar i så fall detta. Socialnämnden bör ha rutiner för hur och till vem försäkringsärenden ska anmälans. Kommunens ansvarsförsäkring omfattar även skador som gäller personer som placeras tillfälligt hos kontaktfamiljer och kontaktpersoner.

Barnets försäkringsskydd

Alla folkbokförda barn i Göteborgs stad och barn som är i förskola, skolbarnsomsorg och skola i Göteborgs stad är olycksfallsförsäkrade under tiden i verksamheten och även på sin fritid. Detta gäller till och med om de är 17 år och så länge de går i gymnasiet. Nämnden bör kontrollera vad som gäller beträffande det placerade barnet och vid behov komplettera försäkringsskyddet. Nämnden avgör själv om försäkringsskyddet även ska omfatta skador till följd av sjukdom.

Möjlighet att teckna olycksfall- och ansvarsförsäkring

Göteborgs stad har genom sitt försäkringsbolag Göta Lejon handlat upp en olycksfall- och ansvarsförsäkring, ”speciell verksamhet”, gällande grupper i kommunal regi. Försäkringsgivare är Länsförsäkringar och administrationen sköter Försäkrings AB. Skillnaden mellan denna försäkring och Göteborgs stads ansvarsförsäkring är att denna har en lägre självrisk på ansvarsdelen samt att det även inkluderar en olycksfallsförsäkring. Vänd er till Försäkrings AB Göta Lejon om ni vill försäkra en grupp.

Uppdragstagares försäkringsskydd

Uppdragstagare t.ex. familjehem, omfattas inte i sitt uppdrag av sådana kollektiva olycksfalls- eller arbetsskadeförsäkringar som gäller för anställda. De får själva efter eget önskemål ordna med ett motsvarande försäkringsskydd.

Nämnden kan ersätta dem för premien i en privat försäkring liknande den kollektiva olycksfalls- och arbetsskadeförsäkringen.

Skador förorsakade av annan

Kommunens ansvarsförsäkring omfattar inte skador som förorsakats av besökande till den placerade t.ex. barnets föräldrar, anhöriga, bekanta.

Om ett familjehem begär ersättning i ett sådant fall får nämnden ta ställning i ersättningsfrågan. Det är inte självklart att nämnden ska ersätta sådana skador eller förluster. En bedömning får då göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

Avtal mellan nämnden och familjehemmet

Socialnämndens skyldighet att ingå avtal med familjehem som tar emot barn regleras genom 6 kap. 6 b § SoL. Göteborgs Stads avtalsblankett för familjehem med tillhörande bilaga ska användas

[Avtal Familjehem](#)

Omständigheter som kan reducera arvode och omkostnadsersättning

Det förekommer att familjehem behöver avlastning i vården av barn som är särskilt krävande. Det är fråga om ärenden där barnet regelbundet kommer att vistas utanför familjehemmet. När nämnden vid en nyplacering fastställer ersättningen till familjehemmet är detta en omständighet att beakta och kan medföra att såväl arvode som omkostnadsersättningen eller endera av dem bestäms till en lägre nivå än om barnet varit heltid i familjehemmet. Frågan om reducering av ersättningarna kan även uppkomma under en pågående placering. Det blir då fråga om en överenskommelse om hur barnets frånvaro påverkar familjehemmets kostnader och arbetsinsats och därmed storleken på arvodet och omkostnadsersättningen. Frågan om förändringar i ersättningarna kan exempelvis bli aktuell när ett familjehemsplacerade barn ska gå i skolan på annat håll och behöver bo där under skoltid samtidigt som placeringen i familjehemmet behöver kvarstå.

Kompensation genom tillfällig föräldrapenning

I rekommendationernas konstruktion har hänsyn tagits till att alla barn kan drabbas av tillfälliga sjukdomar typ förkylningar och behöva ha en vuxen hemma hos sig. Familjehemmets inkomstbortfall kompenseras då via den tillfälliga föräldrapenningen. Ansökan om tillfällig föräldrapenning görs hos försäkringskassan. Kommunen ska inte kompensera för resterande inkomstbortfall.

Kompensation för inkomstbortfall

Frågan om kompensation för inkomstbortfall blir aktuell när nämnden rekryterar ett familjehem där familjehemsföräldrarna förvärvsarbetar och någon av dem behöver vara tjänstledig under en tidsbegränsad period för att vara hemma med barnet. Under inskolningsperioden Vid alla placeringar är det rimligt att en vuxen avstår från förvärvsarbete och finns med barnet under en inskolningsperiod. Nämnden och familjehemmet ska ha kommit överens om detta i förväg och tidsbegränsat denna period. Inskolningsperioden kan förlängas om det finns särskilda skäl. Nämnden föreslås kompensera familjehemsföräldern för del av dennes inkomstbortfall inklusive semesterersättning. För samma tid utbetalas det arvode som har fastställts utifrån barnets förhållande.

Vid tidsbegränsad tjänstledighet

Det kan också förkomma att nämnden, med hänsyn till det placerade barnets behov, begär att en vuxen ska finnas hemma under en längre period. En sådan period ska tidsbegränsas och kan förlängas vid behov. Frågan blir aktuell vid t.ex. spädbarnsplaceringar. Den familjehemsförälder som då tar en tidsbegränsad tjänstledighet förlorar sin förvärvsinkomst. Nämnden föreslås kompensera för detta inkomstbortfall inklusive semesterersättning. För samma tid utbetalas det arvode som har fastställts utifrån barnets förhållande.

Ingen kompensation för hemarbetande familjehemsförälder

Det kan förekomma att ett barn har så stora omvårdnadsbehov att det krävs en vuxen hemma på heltid. Ett sådant familjehemsuppdrag kommer sannolikt att bestå under överskådlig tid och är inte möjligt att kombinera med förvärvsarbete. Nämnden söker då ett familjehem som väljer att vara familjehem på heltid, kanske som alternativ till förvärvsarbete. I sådant fall har familjehemsföräldern gjort valet att avstå från förvärvsarbete för att vara familjehem. Det innebär att det inte finns någon förvärvsinkomst att kompensera för. Socialnämnden får, för ett sådant uppdrag, bestämmas arvodesnivån utifrån vad som kan överenskommas och utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

Barn som har rätt till personlig assistans enligt LSS eller Assistansersättning enligt SFB

Barn med stora och omfattande funktionsnedsättningar kan vara i behov av utökad behov av stöd och service. Om barnet omfattas av personkrets enligt LSS kan barnets utökade behov av stöd och service ges genom att barnet beviljas personlig assistans enligt LSS eller assistansersättning, enligt SFB från Försäkringskassan. Ansökan görs då av vårdnadshavare och utredning och beslut om stöd fattas av kommun eller försäkringskassan.

Offentlighets- och sekretesslagen (OSL)

Socialtjänstsekretessen gäller för uppgifter om familjehemsföräldrarna och deras familj. Det innebär att uppgifter om dem t.ex. deras arvoden och vad som är skrivet i familjehemmets personakt inte kan lämnas ut utan deras medgivande. Barnets vårdnadshavare har dock rätt till information om familjehemmet i de delar som behövs för att de ska kunna ta ställning till om de samtycker till placeringen där.

Folkbokföring

Bestämmelserna om var en person ska vara folkbokförd finns i folkbokföringslagen. Huvudregeln är att en person ska vara folkbokförd där den är bosatt dvs. där denne regelmässigt tillbringar sin dygnsvila, (7 §).

Hemlig vistelseort

Om barnet ska placeras på en för föräldrarna hemlig vistelseort blir nämndens handläggning annorlunda. Nämnden bör ta kontakt med folkbokföringsmyndigheten för att diskutera frågan.

Överflyttning av vårdnad

Vårdnaden om barn kan under vissa förutsättningar flyttas till en eller två särskilt förordnade vårdnadshavare. Bestämmelserna om detta finns i 6 kap. FB. Där framgår att socialnämnden har talerätt gällande vårdnadsöverflyttning som kan göras vid brister i omsorgen om barnet som är bestående, (6 kap. 7 § FB) och vid långvarig vård i familjehem där barnet har rotat sig (6 kap. 8 § FB). Vidare kan socialnämnden anmäla ändring i vårdnaden på grund av att en eller båda föräldrarna avlider (6 kap. 9 § FB).

Till särskilt förordnad vårdnadshavare ska enligt 6 kap. 10 a § FB utses någon som är lämpad att ge barnet omvårdnad, trygghet och en god fostran. Två personer kan utses att gemensamt utöva vårdnaden om de är gifta med varandra eller bor tillsammans under äktenskapsliknande förhållanden. Den omständigheten att äktenskapet, partnerskapet eller samboförhållandet upphör medför inte att den gemensamma vårdnaden upphör. Rätten kan dock i mål om äktenskapsskillnaden mellan vårdnadshavarna besluta att vårdnaden inte längre ska vara gemensam om det är uppenbart att gemensam vårdnad är oförenlig med barnets bästa. Också om en av dem vill att vårdnaden inte längre ska vara gemensam ska rätten på talan av en av dem eller båda anförtro vårdnaden åt en av dem. Rätten beslutar då efter vad som är bäst för barnet, 6 kap. 10 b § FB. För syskon ska samma person utses till vårdnadshavare om inte särskilda skäl talar emot det.

En vårdnadsöverflyttning måste inte ske till familjehemsföräldrarna. I vissa fall kan det vara lämpligare att låta familjehemsplaceringen bestå och istället flytta vårdnaden till en eller två neutrala vårdnadshavare.

Den som är vårdnadshavare för barnet är i normalfallet också dess förmyndare med uppgift att förvalta barnets ekonomiska angelägenheter. En särskilt förordnad vårdnadshavare blir alltså även särskilt förordnad förmyndare över vars verksamhet överförmyndarnämnden har tillsyn. Kopia av tingsrättens beslut om att utse särskilt förordnad vårdnadshavare för barnet ska därför skickas till överförmyndarnämnden.

Ibland kan det finnas skäl att utse en annan person än vårdnadshavaren till att vara särskilt förordnad förmyndare för barnet. Möjlighet finns också att utse en medförmyndare till en förmyndare som inte ensam kan handha förmynderskapet. Närmare upplysningar om dessa frågor finns i SKL:s cirkulär 2001:32.

Efter tre års placering

När barnet vistats i samma familjehem under tre år ska socialnämnden särskilt överväga om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vårdnaden (6 kap. 8 § SoL och 13 § LVU) till familjehemsföräldrarna. Syftet med överflyttning av vårdnaden är att skapa bättre möjligheter för kontinuitet och trygghet för barnet. För att bestämmelsen ska tillämpas krävs i allmänhet att barnet har fått en så stark bindning till sitt nya hem att

barnet uppfattar det som sitt eget samt att en återförening av barn och biologiska föräldrar ter sig helt orealistisk.

Vid övervägandet ska socialtjänsten noga väga skäl för och emot en vårdnadsöverflyttning. Särskilt ska beaktas hur umgänget med de biologiska föräldrarna sett ut och hur det fungerat. Socialtjänstens ställningstagande ska utgå från vad som är bäst för barnet och det ska motiveras och dokumenteras väl. Om initiativ till vårdnadsöverflyttning inte tas vid detta första tillfälle ska motiven utförligt dokumenteras så att underlag skapas för de fortsatta övervägandena som därefter sker varje halvår.

När tingsrättens dom om vårdnadsöverflyttning vunnit laga kraft är familjehemsföräldrarna inte längre familjehem utan särskilt förordnade vårdnadshavare. I och med att barnet fått nya vårdnadshavare har grunderna för vård enligt SoL eller LVU bortfallit. Beslut ska därför fattas om upphörande av vården och både barnets personakt och familjehemsakten avslutas.

Uppgifter som rör uppdraget förs i ett särskilt diarium. Inga löpande journalanteckningar ska göras. En uppföljning ska göras en gång per år. När vården upphört har placeringskommunen inte längre rätt att uppbära ersättning enligt 8 kap. 1 § SoL eller 20 § LSS. Föräldrarna ska underrättas om detta

Socialtjänstens ansvar

Enligt 6 kap. 11 § SoL ska särskilt förordnade vårdnadshavare erbjudas råd och stöd av den kommun som beslutat om familjehemsplaceringen om särskilt förordnade vårdnadshavare begär det. Den kommun som har beslutat om familjehemsplaceringen kan dock inte bevilja behovsprövade insatser till särskilt förordnade vårdnadshavare utan endast råd och stöd.

Fortsatt ekonomisk ersättning – avtal

Efter en vårdnadsöverflyttning kan placeringskommunen fortsätta att ge skälig ersättning till de nya vårdnadshavarna (6 kap. 11 § SoL). Skälig ersättning till vårdnadshavaren motsvarar det arvode som tidigare utbetalats till familjen, förutsatt att socialtjänsten bedömer kraven på arbetsinsats och tidsåtgång som oförändrade, samt ersättning för omkostnader i den mån barnets egna medel i form av barnbidrag, underhållsstöd, barnpension etc. inte är tillräckliga. Arvodet räknas upp varje år i enlighet med rekommendationer från Sveriges Kommuner och Landsting. Omkostnadsersättningen ska schabloniseras och omfatta förutsägbara kostnader. Den framräknade schablonen för omkostnadsersättning ska reduceras med alla typer av ersättningar/bidrag som kan komma barnet till del. Det är viktigt att beakta ett sparande till barnet.

Ett familjehemsarvode som varit förhöjt på grund av funktionshinder hos barnet, kan komma att reduceras om vårdbidrag beviljas för barnet.

Den fortsatta ekonomiska ersättningen behandlas i skattehänseende m.m. som vanliga familjehemsersättningar.

Nämndens åtaganden regleras i ett avtal med de nya vårdnadshavarna. Avtalet utformas så att det åligger familjehemmet att anmäla om barnets eller familjehemmets förhållanden förändrats på någon väsentlig punkt. Uppföljning från socialtjänstens sida sker en gång per år med vårdnadshavarna genom kontroll av att barnet är folkbokfört hos

dem och att barnet går i den skola som uppgetts av vårdnadshavarna. Det som framkommer vid uppföljningen antecknas och förvaras på betryggande sätt.

Avtalet gäller tillsvidare och så länge vårdnadshavarna har barnet i sin vård, men upphör när barnet fyller 18 år eller vid den senare tidpunkt då den unge slutar gymnasieskolan, dock senast då han eller hon fyller 21 år.

Nämndens delegationsordning avgör huruvida tjänsteman eller nämnd ska besluta för stadens räkning. Om inget avtal träffas mellan placeringskommunen och den nya vårdnadshavaren upphör placeringskommunens ansvar. Vårdnadshavaren kan då istället söka stöd från sin hemkommun i enlighet med 5 kap. 1 § SoL.

Barnets försörjning

De särskilt förordnade vårdnadshavarna har inte någon försörjningsskyldighet gentemot barnet, utan den skyldigheten ligger kvar hos de biologiska föräldrarna, som ska fortsätta att betala underhåll för barnet. Underhållsbidraget utbetalas till de särskilt förordnade vårdnadshavarna. Det beräknas enligt bestämmelserna i föräldrabalken och kan fastställas i dom eller genom ett avtal mellan barnets föräldrar och de nya vårdnadshavarna.

Om föräldrarna betalar begränsat eller inget underhållsbidrag alls kan vårdnadshavarna ansöka om underhållsstöd från försäkringskassan. Underhållsstödet kan utbetalas i förhållande till båda föräldrarna.

Om den ena eller båda föräldrarna är avlidna har barnet rätt till barnpension från försäkringskassan. Vårdnadshavaren ska ansöka om och uppbära sådan pension för barnets räkning. Barnet kan också ha rätt till andra pensionsförmåner, t.ex. från privata pensionsförsäkringar. Vårdnadshavaren får använda alla typer av pensioner i sin helhet till barnets behov.

Allmänt barnbidrag utbetalas till den särskilt förordnade vårdnadshavaren, som även har rätt att, i förekommande fall, uppbära föräldrapenning. Särskilt förordnad vårdnadshavare kan, till skillnad från familjehemsförälder, uppbära vårdbidrag för barnet (9 kap. 4 § AFL).

Umgänge efter vårdnadsöverflyttning

Även efter en vårdnadsöverflyttning har barnet rätt till och behov av umgänge med föräldrar och andra närstående. Det är i första hand de nya vårdnadshavarna som ska se till att umgänget kommer till stånd och fungerar på ett tillfredsställande sätt. En överenskommelse om umgänge som träffats under placeringstiden kan fortsätta att gälla om parterna är överens om det.

Om föräldrarna inte själva har möjlighet att bekosta t.ex. sina egna resor i samband med umgänge, kan de ansöka om ekonomiskt bistånd i sin hemkommun/socialnämnd.

Om föräldrarna och de nya vårdnadshavarna inte kan komma överens om umgänget kan föräldrarna vända sig till tingsrätten för att få sin rätt till umgänge med barnet prövad. Om tingsrätten beslutar om umgängesstöd enligt 6 kap. 15 c § FB är det socialnämnden i barnets nya hemkommun som yttrar sig över och verkställer detta.

De kostnader för juridiskt biträde som de särskilt förordnade vårdnadshavarna kan få vid en familjerättslig tvist som initieras av föräldrarna ska i första hand täckas av rättsskyddet i vårdnadshavarnas hemförsäkring eller genom allmän rättshjälp. För kostnader som inte

täcks av försäkring eller rättshjälp kan socialnämnden ge skäligen ersättning med stöd av bestämmelserna i 6 kap. 11 § SoL. Frågan regleras i avtalet med de nya vårdnadshavarna.

Delegationsordning

Den som har fattat ett beslut med stöd av delegation ska dokumentera detta i enlighet med gällande lagstiftning. Beslut i socialtjänstens individärenden, beslut enligt LSS och beslut enligt föräldrabalken anmäls till utskottet, vars protokoll sedan anmäls till nämnden.

Varje nämnd upprättar en delegationsordning av vilken beslutsnivåerna framgår.

Gallring

Regler om vad som ska gallras och när det får ske finns i 12 kap. 1 § SoL. Huvudregeln är att journalanteckningar och andra uppgifter i en personakt ska gallras 5 år efter det att sista anteckningen gjorts i akten. Personakter som rör familjehem, kontaktfamiljer och kontaktpersoner gallras enligt huvudregeln d.v.s. fem år efter den senaste anteckningen. Socialtjänstlagen innehåller även bestämmelser om undantag från gallringen. En del handlingar får inte gallras alls därför att de har ett sådant intresse för berörda personer och för forskningen att de ska sparas för all framtid.

Bestämmelsen om vad som inte får gallras finns i 12 kap. 2 § socialtjänstlagen.

Uppgifter om placerade barn

Gallring får inte göras av handlingar som kommit in eller upprättats i samband med att ett barn har placerats eller tagits emot i ett hem för vård eller boende, i ett familjehem eller i ett annat enskilt hem som tillhör någon av föräldrarna eller någon annan som har vårdnaden om barnet. Skälet till detta undantag är bl.a. att barnet senare i livet ska ha möjlighet att ta del av denna del av sin barndom och uppväxt och om skälet till placeringen. Detta undantag från gallringsreglerna gäller även barn som fått insatsen 9 § 8 i LSS, vilket framgår av 21 d § LSS. Uppgifter om det placerade barnet ska föras i barnets personakt och inte i familjehemsakten.

Forskning

Med hänsyn till forskningens behov har vissa undantag gjorts beträffande vad som får gallras. De kommuner som ingår i Östergötlands, Gotlands och Västernorrlands län samt Göteborgs kommun är undantagna från bestämmelserna om gallring i 12 kap 1 § SoF. I landets övriga kommuner ska ingen gallring ske när det gäller personer födda den femte, femtonde och tjugofemte i varje månad. Detta framgår av 7 kap. 2 § SoF. Motsvarande bestämmelse för personer som fått insatser enligt LSS finns i 21 d § LSS och 12 § LSS förordningen.

Uppföljning av riktlinjen

Riktlinjen gäller tillsvidare. Kommunstyrelsen beslutar om revidering av riktlinjen.